

nserati se sprejemajo in velja
tristopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se
cena primerno zmanjša.

Rokopisi

ne vračajo, ne frankovana
pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravišstvo
(administracija) in ekspedicija na
Starem trgu h. št. 16.

SLOVENEČ.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. -- kr
za pol leta . . . 5 " --
za četrt leta . . . 2 " 50

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan
velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo v Hribarjevi ulici
št. 6.

Izhaja po trikrat na teden in
sicer v torek, četrtek in soboto.

Naloga Avstrije.

Vradni „Fremdenblatt“ prijavlja članek, v katerem govori o nalogi Avstrije. List pravi, da je Avstrija nastala vsled pritiska turških divjskov na omikano krščansko Evropo, da so se razne dežele, ki so v okviru Avstrije, združile v ta namen, da bi zedinjenimi močmi branile zapadno kulturo pred barbari.

Opozorujemo bralce, da smo mi nedavno enako mnenje izrazili, in v tem se skladamo z vradnim listom.

„Fremdenblatt“ pa nadaljuje: „Naloga Avstrije z uničenjem Turčije ni končana, od zdaj naprej je naloga Avstrije, delati močno obrambo proti panslavizmu.“ Kaj ti ljudje pod „panslavizmom“ razumijo, nam je znano: pri tiskati hočejo Slované na steno, in niti svobodno dihati jim ne bodo pustili.

Vpraša se pa, kako etično, kako kulturno podlago ali smisel ima zatiranje Slovanov? Ali smo mar Slovani sovražniki kulture, to je izobraženosti, krščanstva, mirnega dela, pravične državne uprave?

Ali smo razbojniki, kateri so nevarni tujemu blagu, ali smo divji narod, ki hoče vse druge podjarmiti in vsako omiko uničiti? Pred Turki in Tartari je bilo braniti zapadno kulturo, in to delo so storili večidel Slovani; v zahvalo za to kulturno delo jih hoče en del zapadnega sveta smatrati kot barbare, enako malovredne s Turki in Tartari, ter kliče ves svet na pomoč zoper Slovanstvo!

Slovansko barbarstvo in nasilje živi le v

glavah nekterih zaslepljenih, strastnih in nevednih časnikarjev; svetovna zgodovina pa ne bo trpela, da bi se na podlagi nesramnih obrekovanj sestavil program za politiko kake vele-vlasti, in da bi se tak program proglasil za etično nalogo naše države.

Ako je omenjeni list v državi, kjer biva 17 milijonov Slovanov, predrzen dovolj, da stavlja Slované v eno vrsto s Turki in Tartari, ne sledi iz tega, da bo svetovna zgodovina to pripustila. Če nikjer drugje ne najdemo pravice, branil nas bo On, ki je kralj vseh kraljev, kajti on vé, čemu je Slované ustvaril, in kako nalogo jim je odmeril, in Njegovim sklepom se popačena Evropa ne more ustavljati. Saj so to ravno tisti ljudje, ki so se toliko potegovali za Turke, ter se grozili Rusom pri zadnji vojski; pa to Turkom le nič ni pomagalo, kajti dan plačila je bil došel za Turčijo, kakor bo brez dvombe tudi za Evropo napočil, za tisto Evropo, ki taji in se odreka vseh pogojev, vsled katerih je močna in omikana postala.

Če je rek resničen: „Austria erit in orbe ultima“, potem tega ne bo dosegla z zatiranjem Slovanov, ampak s spravedljivim in pravičnim združenjem vseh različnih narodov ob srednji in dolnji Donavi, katerim ne more biti namen, da bi se večno med seboj prepirali, ali da bi drug drugega zatirali.

Neverjetno je, da je Bog Slované ustvaril za tlačane tujim narodom, zgodovina nam ne pové o njih nobenih takih zločinov, da bi bili to osodo zaslužili; njih množno število, nji-

hove duševne in telesne zmožnosti, njih ljubezen do mirnega dela nam pričajo, da so odločeni za bolj častno nalogo; zato je piškava, ničvredna in nedostojna misel, da je naloga Avstrije, ustavljati se slovanskim težnjam. Niti iz etičnega, niti iz kulturnega ozira nima ta misel nobene opravičene podlage, zato jo smemo označiti kot predrzno in nesramno izjavo ljudi, koji se mislijo izvoljence in polbogove, ki so poklicani, živeti ob tujem potu in trudu.

Spomin na deželni zbor.

III.

Preko naše adrese so naši nasprotniki prestopili kar na dnevni red. Če se premisli, da so celó na Českem, kjer je dva milijona pravih Nemcev, izročili addresso posebnemu odseku, potem se vidi, kaka brezobzirnost vlada pri naših nemških liberalcih, dasi pri nas vidimo pač nemško večino v zboru, Nemcev pa nikjer ne vidimo.

Kako vendar to pride? Glavni uzrok je pri naših grajščakih, ki žive kot gospodje na deželi, ter našo ljudstvo smatrajo za neki hlapčevski rod. Narod nema nič od njih, oni ne iščejo nobene dotike z narodom, podobni so razvalinam iz davno minulih časov, kojih se bojazljivi ljudje še vedno bojé, ker mislijo, da tam straši.

Ne trdimo ravno, da mora vsak razloček med ljudmi nehati, saj tudi nikdar nehal ne bo; zmirom bodo eni bogatejši in veljavnejši,

O inkviziciji.

(Po Hefelu pr. P. Chrysogon M.)

(Dalje.)

Podajmo se k prašanju, če je res Llorente, čegar zgodovina inkvizicije se ima za nezmotljivo preroško svetišče, je-li res ta mož veljavna priča ali ne.

Ker je bil Llorente sam inkvizicijski uradnik, menijo nekteri, da je velikrat široko zinil in kako skrivnost izustil. Mi bi želeli, da bi bil to storil pomenljivo zinišči, ne pa navajal prazne razmišljave in širokoustno šopirjenje, kjer so dejanja in dela merodajna. Sicer se večkrat sklicuje na zapisnike, ali tisti, koje navaja on, nanašajo se večinoma na manje kazni, a mi bi najraje zvedeli kaj obširnega o sodnijskih izrekih kod velikih autodaféov, kaj obsežnega o tribunalskih razsodbah.

Ker nam je pa nemogoče skrivne akte, katere je Llorente boje upotrebljal, samim preiskovati in potem svojo misel povedati, zato je toliko potrebnejše, da si ogledamo osebnost tega moža, da motrimo na natanko njegov značaj, ceno njegove pravnote in pa vrednost njegovega znanja, da najdemo potrošstva za njegove trditve.

K sreči pa imamo zanimiv životopis

spominek o Llorentu, ki sta mu ga postavila njegova pariška prijatelja Mahul in pa Laujuinais v „Revue encyclopedique“ (aprila 1823), katerima je dolgo bival sodelavec; ta „ogled“ obsega še mnogo tvarine za nepristransko preiskavo in sodbo, da si tudi sta se trudila ga kolikor moč olepšati.

Janez Anton Llorente

je bil rojen od plemenite rodovine v Aragonu 30. marca 1756; študiral je svetno in cerkveno pravo v Zaragozi; postal je duhovnik leta 1779. škofije Calahorra in doktor cerkvenega prava v Valénci.

Že takrat je pripadal k takozvanim „razjasnenim“ duhovnikom; ker je pa španjska vlada ravno to „razsvetljenost“ gojila, se mu zdajci odtvori pot do državnih in cerkvenih časti.

Dve leti, odkar je bil mašnik, postal je v Madridu odvetnik pri visokem svetu kastilskem in ud akademije pri sv. Isidorju, ki se je bila ustanovila pregnavši jezuite in objemši jansenizem. Prihoda je leto 1782 postal je Llorente, dasi jedva še le 26 let star, veliki namestnik calahorske škofije. Po svojih lastnih besedah se je pa l. 1784, strnivši se z nekim izomikanim in „pametnim“ možem, zadnjih ostankov ultramontanskega kvasu popolnoma

očistil. Po tem kar sam pripoveduje, ni nikakega dvoma več, da se je takrat v zanke svobodnih zidarjev ujel in da tacega kvasu je moral biti oni „izomikani in pametni mož“, ki mu je besedel, da vednost Llorentova je bila dosedaj polna predsodkov in zmot; ta mož ga je boje podučil, da ni treba misliti, da je kaka veljava na svetu ali kaka oblast, samo lastno pamet je treba poslušati. Nimamo uzroka dvomiti, da bi Llorente ne bil, kakor zagotavljajo njegovi hvalitelji, na tej poti še velikih korakov naredil; ta okolnost je tudi bila, ki je storila, da ga je kralj imenoval za kanonika calahorskega, „razsvetljeni“ minister grof Floridablanca ga je naredil za uda akademije za povestnico, veliki inkvizitor Don Augustin Rubin de Cavallos, škof jaenski, pa za velikega tajnika pri tribunalu inkvizicijskem v Madridu 1789.

Takrat ni bilo nič redkega če so na Španjskem in Portugalskem najvišje cerkvene časti zauzemali jansenisti in svobodni zidarji; tako n. p. je bil Pombalov brat sam veliki inkvizitor Portugalijske; univerza v Coimbra je bila nastavljena s samimi svobodozidarskimi bogoslovci.

Službo inkvizicijskega tajnika je Llorente izvrševal do leta 1791, ko je bil iz glavnega

in zmirom bodo berači na svetu. Pa to je nezdravo in neopravičeno stanje, da se grajščaki ločijo od naroda, med katerim živé, da govore drug jezik, da ljubijo drugo domovino. Ne branimo se narodnih grajščakov, ki z narodom mislijo in čutijo, ki podpirajo našo literaturo in umetnost, ki ljubijo našo domovino, in so pripravljeni, v prvi vrsti braniti jo. Tako plemstvo bi nam bilo še potrebno: grajščak je izobražen, premožen in veljaven med sosedi, tedaj na vse strani neodvisen, bolj ko vsak drug stan. Pri naših učiteljih vidimo, da se celó na izobražene elemente ne moremo zanašati, ako so materijalno odvisni. Bolj ko kmet in meščan v revščino zagazita, bolj bosta tudi ta dva stanova odvisna in nezanesljiva. Duhovščina sama tudi vsega ne premore. Plemstvo, ki bi bilo v istini narodno po duhu in srcu, tako plemstvo nam je silno potrebno. Pri Poljakih je plemstvo prvi narodni steber, isto tako pri Madjarih. Čehi bi bili že davno na konju, ako bi bilo vse češko plemstvo tako narodno, kakor so Klam-Martinići, Lobkovići in Schwarzenbergi.

Istina je, da plemstvo zahteva za se neke predprave; pa prevelika moč se mu ne sme dati, da je ne zlorabi; na drugi strani se zopet teorija enake veljave vseh ljudi lepo glasi, praktično se pa izpeljati ne da, ker si premoženje in izobraženost vedno svojo veljavo priboriti zna, in strgani berač se bo vedno pred bogatim in izobraženim grofom odkrival, če mu prav postava tega ne ukazuje.

S temi besedami smo pač dosti jasno pokazali, da nismo plemstvu neprijatelji na vsak način, in še pristavimo, da je narod brez plemstva podoben hiši brez strehe, ki je tako vsem viharjem izpostavljena, in stanovalcev svojih ne more varovati sovražnih elementov.

Neprijatelji plemstva zanikujejo njegovo potrebo in kažejo na Ameriko, kjer ga ni, pa vendar države brez njega izhajajo. Pa ti pozabijo dostaviti, da se je tam naredilo na mesto rojenega plemstva denarstveno plemstvo, plutokracija, in da je te vrste plemstvo le surogat prave žlahte, ter hrani v sebi pač slabe strani aristokracije, ne pa dobrih lastnosti, ki kinčajo nekatere plemenitaše starega sveta, kakor nesebičnost, velikodušnost, požrtvovalnost, rodoljubje, usmiljenost, hrabrost itd. S tem, da Amerika aristokracije ne priznava, tedaj nič ni pridobila.

Ako pa pravo plemstvo tako spoštujemo, ne moremo tega reči o plemstvu, ki živi med nami, na slovenski zemlji, pa razun malih izjem o nas nič vedeti neče.

To plemstvo, ki ne ljubi ne nas, ne naše domovine, ne našega jezika, nam je v vsakem oziru neprijazno, da, celó škodljivo. Ono daje potuho tujim prisiljencem, ki delajo napade na našo narodnost in našo narodno eksistenco. Ne moremo in ne smemo se dosti ostro izraziti o teh možéh, ki živé v sredi našega naroda, ter od njega vendar le kolikor toliko dobrot uživajo, (če ne družega, da jim daje zveste služabnike, dober kup in dobre delavce) pa vendar želje tega naroda prezirajo ali celó grdo zavračajo in v zvezi stoje s stranko, ki je doma izven naše dežele, z nemško-narodno stranko, ki je sklenila našo narodnost uničiti.

Ti grajščaki, ki tako slabo umejo dolžnosti, ki jih imajo do človeške družbe, ki živé v sovražstvu z deželo in narodom, med katerim stanujejo, ti možje pošiljajo deset poslancev v naš deželni zbor. Narodna stranka se mora za vsacega poslanca trdo boriti, tudi na kmetih, kakor smo videli v Litiji; tuji nemškutarski stranki pa dajo naši grajščaki kar deset poslancev ne enkrat, brez vsacega boja. To je podlaga žalostnega obraza, ki ga ima sedaj kranjski deželni zbor; in če smo se večkrat hudovali nad našimi meščani, ki so protinardno glasovali, kažemo danes z isto, če ne več nevoljo na naše grajščake, s toliko več nevoljo, ker so neodvisni in premožni, in jim ne branijo nobeni materijalni oziri, potegniti se za pošteno pravico in za ljudstvo, katero je moralne pomoči skoraj še bolj potrebno, nego materijalne; in toliko več bi se smeli in morali potegniti za naš narod, ker je nemški narod, za kojega koristi so se do zdaj potegovali, tako že na dobrem in mu ne manjka varuhov in pokroviteljev.

Politični pregled.

Avstrijske dežele.

V Ljubljani 25. oktobra.

Ministerstvo še zdaj ni sestavljeno in zapreke so večje, kakor so si nekateri gospodje ustavoverci domišljevali. Baron Depretis je dobil sicer nalogo, da naj sestavi ministerstvo, a hotel je prej vedeti, bode li imel večino dr-

žavnega zbora na svoji strani ali ne. Sklicali je tedaj nekaj poslancev k posvetovanju, ter jim je razodel program, kateri naj bi bil po njegovem mnenju podlaga novemu ministerstvu. O zasedenji Bosne je rekel, da mora toliko časa trpeti, dokler ne bode zadostnega poročila, da se bode na naših mejah ohranil red in mir tudi zasedenje sedanjih mej ne bode preseglo. Vojaška postava naj se za eno leto pusti, kakoršna je, prihodnji državni zbor pa naj jo bo spremenil. Proračun za prihodnje leto naj se dovoli še pred novim letom, če pa to ni mogoče, naj se vsaj začasno dovoli za prvo četrtletje. Premembe davkarske naj se kakor hitro mogoče dovrše. Poslanca Kopp in Skene sta oporekala, da ta program ne zadostuje. Če hočejo zasedenje tako dolgo raztegniti, bode ono še le nehalo za časa naših unukov. Tudi ni lahko deželo popustiti, za katero se je toliko žrtvovalo. Zato ne moreta podpirati ministerstva spojenega z grofom Andrassyem, ki je vzrok te osodopolne politike. Tudi Herbst nasprotuje vnanji politiki grofa Andrassyja, ki pa njega ni premotil in zato tudi ni glasoval za 60 milj. gld. Če so pa že grešili, je treba greh popraviti, in zdaj skoraj ni mogoče vojske poklicati iz Bosne. Süss pravi, da mora Avstrija pri tem ostati kar je na berlinskem kongresu sprejela. Hein in Hasner podpirata program Pretisov. Coronini trdi, da vnanja politika ni bila skrivnostna in da je on ž njo popolnoma zadovoljen. Plener (mlajši) odobrava zasedanje le, če se bode Bosna spojila z našim cesarstvom, kar se pa po izjavi Pretisa nikakor ne namerava. Večina tedaj s Pretisom in njegovim programom nikakor ni bila zadovoljna. Bodoči ministerski predsednik je hotel gospode vstavoverce s tem spraviti na svojo stran, da jim je žugal z ministerstvom Taafetovim, ki je boje že osnovano, ter jih vprašal, jim je li mar za ustavoverno ministerstvo ali pa ne. Kopp, Skene, Stuan in Menger so mu na to odgovorili, da je bolje sodelovanje odreči, in nalogo pogrebcev prepustiti drugim, če se zahteva od njih politika, ki mora pogubiti Avstrijo. Ravno tako so se izjavili še drugi poslanci, ktere je Pretis prosil, da naj to sporoče svojim tovarišem in mu vspeh potem naznanijo. To se je tudi zgodilo in napredovalni klub je pretresel besede Pretisove, ter se po večini izrekel zoper ministerstvo Pretisovo, ker je bil ravno Pretis pri pogodbi z Madjari dal povod odpovedi mi-

mesta pognan v svoj kanonikat Calahorra; toda „razsvitljeni“ veliki inkvizitor Don Manuel Abad yla Sierra ga je zopet poklical nazaj (1793) in s tem je delal skupaj načrt cerkveno — in politično — liberalnega preustroja Španije; ko je pa ta pahnjen bil, predel je dalje svoj načrt z ministrom Jevellanom, grofom Montijo in drugimi. Ker so bile pa tukaj odkrite njegove spletké, ki so po zajetih pismih na dan prišle, je bil dejan v zapor, je zgubil službo pri inkviziciji in bil k enomesečni pokori obsojen v nekem samostanu, dasi je že stal med kandidati v zapisniku za neko škofištvo.

Ta nemilost je trajala do l. 1805, ko je glasoviti „mirovni knez“, španjski minister Godoy sklenil baskovske okrajine njih svobodin (fueros) oropati in jih svojemu despotizmu podvreči. Da bi se pa tiranstvo čim lažje posrečilo in posilstvo dobilo znanstveno utemeljitev in opravičenje, gledal je Godoy in zagledal Llorenta, ki se mu je za ta posel ves pripraven zdel, saj je bil pisal trozvezčno delo: Noticias historicas sobre las tres provincias bascongadas (Madrid 1806—1807); v

tem delu je Llorente napadal svobodščine treh baskih okrajin. Zato je bil pa tudi brzo v Madrid pozvan, za kanonika imenovan pri prestolni cerkvi v Toledu, školastik nadškofije, pečatnik ondodne univerze in vitez reda Karla III. Da, vitez ta — svobodomiselní Llorente, se je prodal za toporišče despotizmu in da je bila mera sramote polna, bil je vitez imenovan za uda patriotske družbe baskih okrajin! To nepravico pripoznava protestant Ranke sam, nam je pa dokaz, kako da je vedel zgodovino sukati po svojih namerah; ako bi tudi nič družega od njega ne imeli, ko to kazenje povestnice, to spodbijanje baskih pravic, bil bi sum o njegovem zgodovinopisju že dovolj opravičen in potrjen.

Znano je, kako da je Napoleon 10. maja 1808 španjskega kralja Ferdinanda VII. v Bayonni prisilil k odpovedi na španjski prestol, da je na-nj posadil svojega brata Jožefa. Hrabro se dvigujejo španjski patrioti nad tujega usiljenca, toda bila je stranka, ki se je, naroda čast pozabivši, prodala francoskemu samosilniku in nje privrženec je bil — Llorente. Tu se zopet potrjuje starodavna resnica, da suro-

vodušnim ljudem je najsveteje geslo to: ubi bene, ibi patria.

Sedaj so bili odpravljeni duhovski redovi, dobra samostanom ugrabljena in duhoven Llorente je prevzel krasni nalog, da izvrši ukaz zatrtja samostanov; celó Španjsko obhodil je ropajoč ter pograbljená cerkvena posestva upravljal; pri tem delu je boje marsikak biser iz cerkvene oprave v njegovo mošnjo zginil. Tako izvrstno in ročno se je obnašal v zasedanju, da je kmalo postal glavni vodja takozvanih „narodnih posestev“, kakor so naslavljali domoljubom ugrabljeno imovino.

Ker je bil pa dolžen, da je spodmaknil za 11 milijonov realov, je izgubil to službo čez nekoliko časa; skazati mu niso mogli in zato je dobil opravilo križnopisemskega velikega komisarja. To križno pismo (kreuzbulle) so dali papeži španjskim kraljem, da so smeli posebne dohodke cerkvene pobirati v namen mavrovskih vojsk. Namen je prešel, datve pa so ostale. (Dalje sledi.)

nisterstva. Po obširnej razpravi se je izvolil odsek 6 udov, ki bode izdelal izjavo v tem smislu in jo izročil Pretisu, če jo klub odobri. Po tem poročilu soditi, bi bilo tedaj ministerstvo Pretisovo pokopano, še predno se je rodilo, vendar pa se na vstavoverce ni popolnoma zanesti in današnji dopis z Dunaja ima marsikaj resničnega v sebi. Nekteri listi so poročali, da Pretis kot ministerski predsednik ostane denarni minister, moravski c. namestnik Possinger pa bi postal minister notranjih zadev.

Državni zbor je predsednik dr. Rechbauer odprl z govorom, v katerem je preslavljal hrabrost vojne avstrijske, vendar pa pritaknil izraz, da so „žalibog“ nastali vojskino dogodki. S tem je dr. Rechbauer dal tako rekoč znamenje k napadanju Andrassy-jeve politike. — Napredovalni klub je nasvetoval adresu do Njih Veličanstva ter predložil ob enem dotični načrt, kateri vse ponavlja, kar so nasprotniki grofu Andrassy-ju že očitali, ter naposled zahteva, da se imajo tudi vnanje zadeve prejkakor v delegacijah razpravljati v državnem zboru. — Poslanec Schönerer je sprožil razgovor o zadevi med ministrom Auerspergom in Graško Tagespost, ter je predsednika vprašal, bi li ne hotel dotičnih pisem državnemu zboru predložiti v razsodbo, ker gre za čast in poštenje državnega zbora. Predsednik je nekoliko razkačeno odgovoril, da reči, ki se godé zunaj državne zbornice, ne spadajo pred državni zbor; pa poslanec Schönerer je bil nasprotne misli, ter je rekel, da bode v prihodnji seji o tej reči zbornici izročil poseben predlog. V tem je imel g. Schönerer prav, ker se je tudi mnogo drugih reči godilo zunaj zbornice, ki so pa vendar dolgo in dostikrat neprijetno odmevale v državnem zboru. — Poljski klub se bode zopet prenovil, ker se bodo odpadniki vanj povrnili. Tudi poslanec Ujejski, ki se je bil zaradi razpora v klubu odpovedal poslanstvu, je svojim volilcem naznanil, da zopet pristopi h klubu, če ga bodo 24. t. m. vnovič izvolili za poslanca, in sicer na podlagi klubove resolucije od 25. sept. t. l.

Vnanje države.

Nemški socialisti že čutijo od državnega zbora zoper nje sklenjeno postavo. Berlinska policija je razrešila 4 društva in prepovedala 34 raznoterih listov, katerih 16 izhaja v Berlinu, 9 v Cirihi, 3 v Bruselju, 2 v Chikagu, 1 v Parizu, 1 v Budapešti, 1 v Bernu in 1 se ne vé kje.

Angleški listi naznanjajo, da se bode armada angleška še le drugo leto vzdignila proti Kabulu. Emir je dal Angležem prav turški odgovor, da naj se zgodi, kakor Alah hoče. — Razmere med Anglijo in Rusijo so čedalje bolj napete in 2 angleška ministra sta zopet tako govorila o Rusiji, kakor da bi bila Angleška njena varhinja.

Izvirni dopisi.

Z Dunaja, 23. oktobra. (Kako stojimo?) Ustavoverci sedé še vedno na gorkem; notranji preobrat, ki smo ga pričakovali po ostavki ministerstva, se še neče vresničiti. Ustavoverna stranka sama na sebi je vsa skrhana in ob zaupanje, pa drži jo Andrassy nad vodo; minister zunanjih zadev sam je v nasprotju z dualisti tu in tam, vendar to nasprotje ne gre tako daleč, da bi si gospodje med seboj škodovati hoteli, saj vedó, da so drug na drugega navezani. Kolikor tudi so okupaciji Bosne nasprotovali, v odločilnem trenutku bodo vendar odjenjali in denarje dovolili, samo da se na krmilu obdržijo. Tako se vse naše nade

razbijajo nad omahljivostjo ustavovercev, ki nikoli pri izrečni besedi ne ostanejo, ampak se vedno pred dogodki umikajo, ter končno odobravajo, čemur so prej odločno nasprotovali.

Komaj so slišali, da se bo državni zbor razpustil, ako bi se predrznil, sitnosti delati zaradi Bosne, in že so začeli mehki postajati in prijateljem okupacije pritrkavati. Takozvani „fortschrittsklub“ se sicer nekaj ustavlja, „ut aliquid fecisse videatur“, pa menda to le dela, ker vé, da bo v manjšini ostal, in da njegovo glasovanje ne bo nič odločilo. Kedar je bilo ustavoverstvo v nevarnosti, so fortšritterji še vedno pokorno pribežali pod ustavoverno zastavo.

Novo ministerstvo, ki ga misli de Pretis sestaviti, bo najbrž tako strogo centralistično, kakor je bilo Auerspergovo, in Slovani se nimamo od njega nadejati nobenih dobrot. Dualizem bo za en čas zopet rešen. Pa kriza s tem ne bo končana. Odločba notranje politike bo vendar v Bosni ostala: slovanska politika v Bosni vzdržuje hrvatsko vprašanje na dnevnem redu, protislovanska politika v Bosni pa žene državo v zunanjo krizo združeno z notranjo. Z nezadovoljnimi Hrvato-Srbi, Čehi in Slovenci je državi težko v akcijo stopiti — proti Slovanstvu.

Največa nesreča za Slovanstvo je sovraštvo med Rusi in Poljaki, ker iz tega vzroka nam Galicija v narodnem oziru nič ne koristi; Rusini in Poljaki si absorbirajo drug drugemu vse moči.

Do najnovejšega časa so se še Hrvati odtegovali težavnemu delu nasprotovanja, tako da je vsa slovanska opozicija slonela na ramah Čehov in Slovencev, kateri se ve da tako teškega bremena niso prenašati mogli, in so bili v svojih zborih v manjšine potisnjeni.

Poznejši zgodovinarji pa bodo morali priznati kaj da so Čehi in Slovenci za Slovanstvo storili, ter bodo ostro obsodili poljsko-rusinske in srbo-hrvatske prepire.

Če se sedaj Hrvatom vse težnje zaprečijo, primorani bodo tudi oni v akcijo stopiti, in to bodo zamogli s toliko večjo močjo, ker cela Bosna v zraku visi, ako se vredi brez Hrvatov v madjarskem smislu. Kakor je nemška univerza v Črnovicah in bukovinska posiljena ustavovernost „ein verlornen posten“ in potrata denarja, tako se bode kot take izkazale tudi vse ponemčevalne ustanove v Bosni, če sploh katere vatanoviti nameravajo. Osnovali so sicer v Sarajevu nemšk časnik „Bosnische Correspondenz“; pa kaj hoče to? Tako velika dežela se ne dá v desetih ali dvajsetih letih ponemčiti, in kaj se v 20 letih lahko vse zgodi!

Ljudje hočejo delati račun brez Slovanov, kakor bi ti noben faktor ne bili! Komur ni svetovati, temu ni pomagati. Spominjali se bodo še Riegerovih spravedljivih besedi v českem zboru, pa bo morda že prepozno.

Domače novice.

V Ljubljani 26. oktobra.

(Nova cerkevna skladba) je ravnokar na svetlo prišla ter bode tudi najslabšim pevcem dobro došla, namreč „Te Deum laudamus“ za sopran, alt, tenor in bas v najložjem stilu ali zlogu zložil Anton Foerster. Partitura in 4 glasi veljajo 80 kr., 4 glasi brez part. 30 kr. V enako lahkem stilu se tudi priporočajo tega skladatelja skladbe: „Lavretanske litanije“ 20 kr., 4 „Tantum ergo“ 40 kr., „Missa in honorem s. Caecilia“ (part. in 4 gl. 2 gld., 4 gl. brez part. 1 gld.)

(V vojakki bolnišnici) leže ti-le ranjeni

vojaki: prostaki Andrej Kavčič (težko), Franc Selak, Matej Stare in korporal Janez Pavličič 17. peš-polka (lahko), pa lovec Anton Kočvar 19. batalijona težko.

(Konecletna preskušnja na podkovski in živinozdravniški šoli na Poljanah) vršila se je 22. t. m. Počastila sta jo s svojo navzočnostjo gg. deželni predsednik vitez Kalina in deželni glavar, vitez Kaltenegger. Novo šolsko leto se prične po vseh Svetih.

(Sokol) je imel v četrtek zvečer občni zbor, pri katerem je bil dr. Bleiweis enoglasno izvoljen za častnega uda, Hubmajer za podstarost, Mulaček pa za odbornika.

(Odlukovani) so bili razun že imenovanih še sledeči vojaki zaradi hrabrih bojov v Bosni do 5. septembra: z viteškim križem Leopoldovega reda: polkovnik E. Frank 12. topničarskega polka; z redom železne krone II. vrste: polkovnik Fridr. pl. Villecz; z redom železne krone III. vrste: polkovnik Paul Hostinek, major Maks pl. Catinelli in nadlajt. Janez Kalbacher, vsi 53. peš-polka; stotnika Karl Küper in Franc Küttl, pa rezerv. lajt. Artur Markez Gozani, vsi 12. topnič. polka; stotnik Heinrich Vesel genijskega polka; z vojaškim križcem za zasluge: stotnik Majer 7. peš-polka; stotniki Avgust Salomon, Heinrich Koprživa in Andrej Slivnik, nadlajt. Miha Lukanc, Matija Prašnikar in Jakob Modrijan, rezerv. lajt. Franc baron Mac-Neven, in lajt. Leop. Ambrožič, vsi 17. peš-polka; stotnik Artur Andreanski, nadlajt. Adolf baron Schönfeld in lajt. Viktor Schmitzhausen, vsi 46. peš-polka; stotniki Paul Begovič, Martin Lovretič in Karl pl. Gebauer, nadlajt. Štefan Krainčević in Jožef Wiesinger, lajt. Martin Radičević vsi 53. peš-polka; stotnika Jožef Halkiewicz in Leop. du Fresne, nadlajt. Oto Rigele, Rih. Gasteiger pl. Rabenstein, Artur Materna in Jurij Paič, vsi 12. topnič. polka; z viteškim križem Franc-Joževega reda polk. zdravnik dr. Aleks. Nossek; z zlatim križcem za zasluge: polk. zdravnika dr. Janez Jirka in dr. Simon Mandič; z najvišjem pripoznanjem: generalmajor Eugen Müller; stotnik Albert Strohmayr, Franc Stojan in Jakob Kavčič, lajt. Jernej Andrejka, in rezerv. lajt. Heinrich Fabriotti in Janez Rossetti de Scander vsi 17. peš-polka; lajt. Gabriel Trost 46. peš-polka; stotnik Nikolaj Turkayl, rezerv. lajt. Rudolf Schneider, lajt. Emil Milosevič, Evgen Reinisch, Jožef Tomše, Vit Kostelac in Ferdinand Homberth, vsi 12. topnič. polka.

(Ogenj) nam je naznanil v četrtek zvečer ob 3/8. uri strel z grada. Pogorel je kozolec v Udmata.

Razne reči.

— Duhovske premembe v lavantinski škofiji: Č. g. Ivan Košar je postal župnik sv. Florijanu v Doliču. Umrl je Č. g. Mart. Šlander, duhovnik v pokoji, 64 l. star. R. I. P.

— Iz pisek vsih darov, kateri se bili do današnjega dne na mene podpisanega za pogorelce Vrhniške poslani, in so že tudi mednje razdeljeni. Darovali so: Milostljivi knez in škof gospod Janes Krizost. Pogačar 100 gld. Gosp. Karol Tedeschi župnik 10 gld., g. Karol Hut duhoven vojaške bolnišnice v Terstu 5 gld. g. Parochus ad s. Rup. 5 gld., g. Bačnik župn. 3 gld., g. J. Klofutar kapl. 1 gld., g. J. Tavčar kapl. 2 gld., g. J. Arko župn. v pokoji 8 gld., g. dr. J. Sterbenec župn. 10 gld. g. J. Volčič župn. 3 gld. Fara Logatec 96 gld. 6 1/2 kr., St. Helena 10 gld., Dobropolje 5 gld. 33 kr., Šent Jernej 17 gld., Šent Juri pod Kumom 7 gld., Novomesto 14 gld., v Gorjah 19

gld., v Rudniku 18 gld. na Mirni 4 gld. 91 kr., Podkraj 3 gld., Zaplana 6 gld. 46 kr., Soteska 4 gld. Sorica 3 gld. 40 kr., Ledine 6 gld. 24 kr., Zavrac 1 gld. 32 kr., Hotederšica 5 gld., Berdo 4 gld., Žalina 3 gld., Dolenja Vas 5 gld. 30 kr., Poljanska 5 gld., Unec 8 gld., Mokronog 4 gld., Borovnica 10 gld. gospa Frančiška Šupevec iz Ljubljane 20 gld. Vsim zgoraj imenovanim dobrotnikom izrekam v imenu naših pogorelcev prisrčno zahvalo.

Vrhnika dne 23. oktobra 1878.

M. Šlibar, dekan.

— Dario 26 gold. 25 kr. je dobil Marka Mikovič iz Rudoviča v okraju Metliškem, ker je Matija Jurgliča rešil, da v Kolpi ni utonil.

— Neues Hedwigs-Blatt list za cerkveno govornišvo, nastopil je s prvim snopičem, ki je te dni prišel na svetlo, že 20. letnik. Izdajatelj dr. C. Mattner in založnik Fr. Görlich v Vratislavu v prvem snopiču naznanjata, da bode Hedwigs-Blatt odsihmal izhajal kot strogo homiletičen list, ter kateheze prepuštil drugim strokovnjaškim listom, ker se zaradi pomanjkanja prostora ni mogel obširno nanje ozirati. Na drugi strani pa bode pri našal več govorov za razne prilike, ter v ta namen pridal še 4 posebne snopiče, ki se bode lahko tudi posamezno naročevali. V I. snopiču bode zbirka govorov o čednosti sv. vere, v II. govori pri porokah, v III. nagrobni in v IV. govori o raznih prilikah. V I. snopiču nahajamo lahko umevne po večini dobro izdelane pridige od novega leta do 3. nedelje po sv. 3 kraljih kakor tudi govore v praznik spreobrnjenja sv. Pavla in pričetek postnih pridig o trpljenji in smrti Jezusovi. Tudi sta pridejana dva sestavka o celi vrsti cerkvenih govorov in teoriji cerkvene zgovornosti. Cena ostane listu dosedanja, samo 4 posebni snopiči se bodo plačevali posebej.

— Knjigarstvo. „Die ersten Christen ober und unter der Erde“ imenuje se knjiga, ki je ravnokar pri Fr. Pustetu v Ratisboni prišla na svetlo. Poznanje rimskega mesta kot središča cerkve katoliške in znanje življenja prvih kristjanov, njihove vneme in gorečnosti za krščanske čednosti veliko pripomore k pospeševanju prave pobožnosti in katoliške zavesti, ki je zlasti v današnjem mlačnem in materijalnem času živo potrebna. Pravo so tedaj zadeli možje, ki so začeli ta po raznih delih raztresena poročila zbirati in jih katoliškemu svetu podajati v posebnih knjigah. Gori navedena knjiga je te vrste in ima za spisatelja g. Jurija Otta, dekana in fajmoštra v Abensbergu, ki si je z „življenjem svetnikov“ med katoliškimi pisatelji pridobil jako slavno ime. Knjiga nam v živih barvah popisuje najprej Rim in njegove prebivalce, za časa prvih kristjanov in razširjevanje katoliške cerkve v večnem mestu, ki je imelo po sklepu božje previdnosti iz središča svetovnega rimskega cesarstva postati središče katoliškega sveta. Potem nam pred oči stavlja preganjanje kristjanov in podzemljске votline ali katakombe, po katerih so se kristjani skrivali, dokler cerkvi katoliški niso zasijali milejši in mirnejši časi. V nepreobširnih pa mičnih sestavkih g. pisatelj omenja vsega, kar je treba vedeti, da umemo življenje prvih kristjanov. V tej knjigi nahajamo zgodovino katakomb, rabo raznih prostorov, podobe in reči ki so se v njih našle, in ki nam pričajo o raznih ukih, sv. zakramentih in običajih prvih spoznavalcev Kristusovih. Obširno nam dokazuje, da so prvi kristjani ravno tisto verovali, kar se nam verovati zapoveduje, da so imeli ravno tiste sv. zakramente, ravno tiste

zapovedi, božja pota itd., kakor jih imamo mi. Da popis laglje umemo, nam vse v brezštevilnih podobah pred oči stavlja, ki so krasen kinč omenjeni knjigi, v kateri razun tega nahajamo še izvrstni malani podobi sv. očeta Leona XIII. in Pija IX. Knjiga je v prvi vrsti pisana za ljudstvo, vendar jo bo vsak omikan človek z veseljem in veliko koristjo čital in marsikaj novega in mikavnega v njej našel. Zlasti jo smemo priporočati častiti duhovščini, ki se je more prav lahko posluževati pri pridigah in krščanskih naukah. Da se razne reči lažje najdejo, pridejan je knjigi alfabetičen imenik raznih reči in tvarin, ki se v tej mični knjigi nahajajo. Vnanja oblika je obsegu primerna in tako lična, da se zamore primerjati najizvrstnejšim izdelkom. Cena ji pa v kljub temu ni previsoka, ter znaša za broširano knjigo, ki ima v veliki osmrki 386 strani, 6 mark, to je nekaj čez 3 gold. našega denarja, krasno v platnu vezane pa 8 mark, to je nekaj čez 4 gld. avstrijske veljave. Naročila sprejema vsaka knjigarna, ali se pa zamore naročiti tudi naravnost po pošti pri g. založniku samem.

Eksekutivne dražbe.

26. oktobra: 3. Verbič na Vrhniki. 3. Sušnik in Arko iz Ribnice, pa Peterlin iz Velikih Poljan vsi v Ribnici. 3. Babnik z Malih Vrhov, v Ljubljani. 2. Plevel iz Rodice v Kamniku. 2. Kotnik iz Višačka. 2. Kočvar iz Starega trga. 2. Mlakar iz Nadleske. 2. Kočvar vsi v Ložu. 3. Stefančič iz Radovice. 2. Kuhar iz Perbiša, oba v Metliki. 2. Žužek z Razdrtega. 2. občinsko pos. v Senožečah. 2. Feichtinger iz Roden v Trebnjem. 2. Adamič iz Kopolj, v Črnomlju. 2. Baydek iz Pleš v Lašičah. 1. Murlik iz Velesovega v Kranji.

28. oktobra. 3. Uršič iz Rupe, Drinove iz Sterževa. 1. Dežman iz Cegovnice, vsi v Kranji. 3. Škufca iz Brezovega Dola v Žužemberku. 3. Cotar iz Velikega bana v Kostanjevici. Grajščina v Veliki vasi in Debevc v Ljubljani.

Nagrobni križi

pozlačeni, z najlepšimi napisi se dobivajo pri meni na izbiro, s kamnom ali pa brez njega, pa tudi železje vsake verste iz najboljših fužin, vse prav po ceni.

V Ljubljani meseca oktobra 1878.

Sp. Pessiack.

prodajalnica železja, gledališke ulice št. 8 blizu frančiškanskega mosta.

(8)

G. PICCOLI,

lekar v Ljubljani, na dunajski cesti „pri angelju“.

priporoča:

1. Tr. Rh. Comp. spleh imenovana

Franc-ova esenca,

izvrstno pomaga zoper vse notranje bolezni v želodcu, pri telesnih zaprtijah, hemoroidih itd. Ta tinktura se vsakej družini najgorkerje priporoča, ker je že veliko tisoč ljudem k zdravju pripomogla. Steklenica

s podukom o rabi vred velja 10.

2. Dr. Mora-ovo zdravilo z oper mrzlico pomaga pri tej bolezni neizmotljivo, steklenica velja 80 kr.

3. Malinčni sok (Himberabguss) iz domačih, gorskih malin, v steklenicah, ki držé 1 kilo — po 80 kr. — Temu, ki več kupi, še ceneje.

4. Anaterinina ustna voda, steklenica velja 60 kr., in zobni prah, škatlica po 40 kr.

5. Prah za pokončanje bolh, ščurkov in drugega mrčesa iz pravih dalmatinskih rož, paket po 10 kr.

6. Homeopatična apoteka, popolnem uredjena po prof. Haager-ju:

1 steklenica jagodie velja 10 kr.

1 steklenica tinkture velja 20 kr.

Vsako naročilo se natanko po naročilu pripravi v zahtevanej stopni možno.

7. Dorsch — ribje olje, se rabi zoper škrofelje, škrofelastne kostne bolezni, sušico, kašelj itd., steklenica velja 60 kr., z železjodijem 1 gl. Gospod G. Piccoli, lekar in čar v Ljubljani.

Kašelj in teška sapa sta me hudo nadlegovala, zato sem po zdravnikovem nasvetu tri mesece zavžival Vaše Dorschevo ribje olje z železjodijem. — Že po zavžitju nekoliko steklenic sem čutil veliko olajšanje, — zdaj pa se imam samo izvrstnej zdravilnej moči tega olja zahvaliti, da sem kašelj čisto odpravil, in svoje zdravje zopet zadobil. Zato morem to zdravilo očitno najgorkeje priporočiti.

V Ljubljani, dne 9. septembra 1878.

Janez Kilar, trnovski kaplan.

Pismena naročila z naslovom: G. Piccoli, lekarna v Ljubljani, se točno izvršujejo proti poštenemu podzetju. (3)

J. Dogan,

mizar,

priporoča svojo zalogo doma izdelanega hišnega orodja

v Šelenburgovi ulici (v Kozlerjevi hiši zraven čitalnice). — Tudi sprejema vsa

stavbena mizarska dela

po najnižji ceni. (1)

Žitne cene preteklega tedna.

Za tiste, katerim nova mera in vaga še ni gladka, pristavili smo, koliko bi reči veljale po stari meri. 1 hektoliter znaša 3²⁶/₁₀₀ mernikov.

Reči		V Ljubljani		V Novem mestu		V Kranji		V Sodražici		V Mariboru		V Ptuj		V Ormužu		V Celovcu		V Zagrebu	
		gl.	kr.	gl.	kr.	gl.	kr.	gl.	kr.	gl.	kr.	gl.	kr.	gl.	kr.	gl.	kr.	gl.	kr.
Pšenice	(hektoliter)	6	80	6	84	7	80	9	14	6	50	5	40	5	80	9	46	8	90
	(mernik)	2	10	2	10	2	40	2	80	2	66	1	9	1	80	2	73	2	73
Reži	(hektoliter)	4	56	4	90	4	88	—	—	4	90	4	10	4	50	5	86	7	—
	(mernik)	1	40	1	50	1	50	—	—	1	90	1	35	1	38	1	80	2	—
Ječmena	(hektoliter)	4	8	4	50	4	55	4	90	4	50	4	20	5	40	6	72	5	30
	(mernik)	1	25	1	32	1	34	1	50	1	38	1	29	1	55	2	7	1	36
Ajde	(hektoliter)	4	90	5	—	4	55	5	76	4	80	6	40	4	17	5	78	6	70
	(mernik)	1	50	1	52	1	34	2	—	1	48	1	97	1	26	1	85	2	6
Prosa	(hektoliter)	5	55	6	—	4	56	5	84	4	60	4	60	7	80	4	46	8	60
	(mernik)	1	70	1	85	1	34	1	60	1	42	1	42	2	40	1	36	2	66
Turšice	(hektoliter)	4	10	6	—	5	52	6	50	4	60	4	20	6	60	5	97	6	40
	(mernik)	1	65	1	85	1	87	2	—	1	42	1	29	2	53	1	84	1	97
Ovsa	(hektoliter)	2	12	3	35	2	92	3	26	2	40	2	50	3	25	3	97	4	—
	(mernik)	—	90	1	—	—	90	1	—	—	78	1	78	1	—	1	21	1	22